MONMOUTHSHIRE COUNTY COUNCIL

Minutes of the meeting of Pwyllgor Llywodraethu ac Awdit held at Neuadd Y Sir, Y Rhadyr, Brynbuga, NP15 1GA on Dydd Llun, 28ain Chwefror, 2022 at 2.00 pm

CYNGHORWYR YN BRESENNOL:	Cynghorydd Sirol P White (Cadeirydd) Cynghorydd Sirol J. Higginson (Is-Gadeirydd)
	Cynghorydd Sirol: Tony Easson, Malcolm Lane, Phil Murphy, V. Smith, B. Strong and J.Watkins

SWYDDOGION YN BRESENNOL:

Andrew Wathan	Prif Archwilydd Mewnol
Annette Evans	Rheolwr Cysylltiadau Cwsmeriaid
Peter Davies	Prif Swyddog, Adnoddau
Wendy Barnard	Swyddog Gwasanaethau Democrataidd
Charlotte Owen	Swyddog Archwilio Cymru
Emma Davies	Swyddog Perfformiad
Richard Jones	Rheolwr Perfformiad
Jonathan Davies	Rheolwr Cyllid Cyfrifeg Canolog
Rachel Freitag	Swyddog Archwilio Cymru
Matthew Gatehouse	Pennaeth Polisi a Llywodraethiant

YMDDIHEURIADAU:

Cynghorydd Sirol

1. **Datganiadau o Fuddiant**

Ni wnaed unrhyw ddatganiadau buddiant.

2. **Fforwm Agored i'r Cyhoedd**

Nid oedd unrhyw aelodau o'r cyhoedd yn bresennol.

3. **Nodi'r rhestr o Gamau Gweithredu o'r Cyfarfod Blaenorol.**

Nodwyd y rhestr o gamau gweithredu o'r cyfarfod blaenorol, a rhoddwyd diweddariad fel sy'n dilyn:

- Caiff yr Asesiad Risg Gwrth-Lwgrwobrwyo ei ystyried yn y cyfarfod ar 31 Mawrth 2022
- Mae'r Adolygiad o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar agenda cyfarfod heddiw.

4. **Trosolwg o Drefniadau Rheoli Perfformiad**

Cyflwynodd y Rheolwr Perfformiad yr adroddiad yn rhoi trosolwg o'r trefniadau Rheoli Perfformiad. Gwahoddwyd cwestiynau a sylwadau ar ôl cyflwyno'r adroddiad.

Croesawodd y Cadeirydd yr adroddiad amserol gan ei fod yn nodi'r trefniadau rheoli perfformiad yn dilyn cyflwyno Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Cadarnhawyd fod y Cyngor yn gyfrifol am hunanasesiad blynyddol o'i drefniadau rheoli perfformiad. Yn ychwanegol, cynhelir Asesiad Perfformiad Panel unwaith ym mhob cylch etholiadol yn defnyddio arbenigwyr allanol. Bydd y ddwy elfen yn cynnwys asesiad o ystod eang o dystiolaeth ynghyd â sylwadau allanol gan e.e. archwilwyr, rheoleiddwyr ac arolygwyr.

Wrth gyfeirio at yr argymhellion, defnyddiodd aelodau y diweddariad a roddwyd i lywio eu dealltwriaeth o effeithlonrwydd gweithrediad trefniadau rheoli perfformiad yr awdurdod ac i ddynodi unrhyw feysydd lle teimlent fod angen gweithredu neu ddarparu mwy o wybodaeth.

5. Crynodeb Archwilio Blynyddol gan Archwilio Cymru

Cyflwynodd Swyddog Archwilio Cymru Grynodeb Archwilio Blynyddol Archwilio Cymru. Ystyriwyd eitemau 6 a 7 gyda'i gilydd. Diolchodd Swyddog Archwilio Cymru i swyddogion y Cyngor am eu cydweithrediad a'u cefnogaeth yn ystod y flwyddyn.

6. Cynigion Gwella gan Archwilio Cymru – Adroddiad Cynnydd

Cyflwynodd y Swyddog Perfformiad yr Adroddiad Cynnydd ar Gynigion Archwilio Cymru ar gyfer Gwella. Gan y cafodd hyn a'r eitem flaenorol eu hystyried gyda'i gilydd, gwahoddwyd cwestiynau a sylwadau ar y pwynt yma.

Dywedodd y Cadeirydd fod rhai cynigion caeedig ar gyfer gwelliannau yn Atodiad 3 a rhoddodd enghraifft Tlodi Tanwydd sy'n rhestru gweithredu newidiadau polisi. Credai fod hyn yn fater parhaus, a gofynnodd pa gynlluniau sydd i fonitro gwelliannau a statws cynigion caeedig yn gyffredinol.

Atebwyd y gall Archwilio Cymru ddychwelyd i gynnal adolygiadau dilynol ar waith y maent wedi rhoi sylw iddo yn flaenorol. Mae'r Adolygiad Amgylcheddol a'r Adolygiad Gwasanaethau Hamdden yn adolygiadau dilynol gan Archwilio Cymru i wirio cynnydd. Yn fewnol, caiff yr holl wybodaeth ar gynigion ar gyfer gwella eu cynnwys mewn cynlluniau busnes gwasanaethau fel y gall gwasanaethau fonitro cynnydd a gwneud addasiadau.

Holodd Aelod am ddatganiad Archwilio Cymru nad oes dim o'r 10% ardal mwyaf amddifadus yng Nghymru yn Sr Fynwy a gofynnodd am y meini prawf a ddefnyddiwyd. Cyfeiriwyd yr Aelod at wefan Llywodraeth Cymru teclyn Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru: https://wimd.gov.wales/.

Rhoddodd y Rheolwr Perfformiad gyd-destun bod, yn ychwanegol at y teclyn uchod, bod dadansoddiad data ar gyfer y strategaeth cyfiawnder cymdeithasol a'r cynllun gweithredu tlodi ac anghydraddoldeb yn rhoi dealltwriaeth fwy cynhwysfawr ar ardaloedd tlodi a pha gymorth sydd ei angen.

Wrth ystyried argymhellion yr adroddiad, craffodd Aelodau ar ymateb y Cyngor i raglen waith Archwilio Cymru a gofynnodd am sicrwydd fod cynnydd digonol yn cael ei wneud.

Ystyriodd Aelodau atgyfeirio ar unrhyw faterion a gynhwysir yn astudiaethau cenedlaethol Archwilio Cymru i bwyllgorau eraill eu hystyried lle maent yn dynodi fod canfyddiadau o berthnasedd neilltuol i'r cyngor.

7. Strategaeth Gyfalaf 2022/23 a Strategaeth y Trysorlys 2022/23

Cyflwynodd y Pennaeth Cynorthwyol Dros Dro Cyllid yr adroddiad ar Strategaeth Cyfalaf 2022/23 a Strategaeth Trysorlys 2022/23. Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad, gwahoddwyd Aelodau'r Pwyllgor i ofyn cwestiynau a rhoi sylwadau.

Soniodd yr Aelod Cabinet Adnoddau am debygolrwydd gostyngiad mewn derbyniadau cyfalaf ac yng ngolwg cynnydd mewn cyfraddau llog holodd am y strategaeth benthyca gan gyfeirio at y £20mn ychwanegol (benthyciad tymor hirach) a gafodd ei fenthyca. Cadarnhawyd i ni fanteisio ar ostyngiad yng nghyfraddau PWLB ym mis Rhagfyr. Mae'r benthyciad yn rhoi peth sicrwydd dros gyllidebau refeniw yn y tymor canol. Caiff cyfraddau llog eu monitro ac mae benthyca yn gyfuniad cytbwys sy'n helpu i gyfyngu ein bregusrwydd i gynnydd mewn cyfraddau llog.

Nododd y Cadeirydd fod y rhagolwg gwariant ar ysgolion yn fach iawn ar ôl 2022/23 a holodd os yw hyn oherwydd na phenderfynwyd ar ddatblygiadau'r dyfodol. Esboniwyd bod yr awdurdod yn ymwneud ar hyn o bryd gyda datblygu ysgol 3-19 yn y Fenni. Mae buddsoddiad pellach yn dibynnu ar gyllid gan Lywodraeth Cymru.

Yn dilyn yr argymhellion, ystyriodd a chymeradwyodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio y drafft strategaeth Cyfalaf ar gyfer 2022/23 sydd yn Atodiad 1 ar gyfer ei gylchredeg ymlaen a'i gymeradwyo gan y Cyngor llawn.

Ystyriodd a chymeradwyodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ddrafft strategaeth rheoli Trysorlys ar gyfer 2022/23 sydd yn Atodiad 1 i'w gylchredeg ymlaen a'i gymeradwyo gan y Cyngor llawn, yn cynnwys:

- Datganiad Polisi Isafswm Darpariaeth Refeniw 2022/23
- Strategaethau Buddsoddi a Benthyca 2022/23

Bydd y Pwyllgor Llywodraethiant ac Archwilio yn parhau i adolygu gweithgareddau trysorlys y Cyngor ar ran y Cyngor drwy dderbyn yr adroddiad canol blwyddyn a diwedd blwyddyn rheoli trysorlys.

8. Asesiad o gadernid proses y gyllideb a digonolrwydd y cronfeydd wrth gefn.

Cyflwynodd y Dirprwy Brif Weithredwr, Prif Swyddog, Adnoddau a Swyddog a151 a Phennaeth Cynorthwyol Dros Dro Cyllid yr Asesiad o Dryloywder y Broses Cyllideb a Digonolrwydd yr Adroddiad Cronfeydd wrth Gefn.

Gan gyfeirio at bob un o'r argymhellion yn eu tro, gwahoddwyd Aelodau'r Pwyllgor i roi sylwadau a gofyn cwestiynau.

Argymhelliad 1: Roedd Aelod yn falch i weld fod y lefelau cronfeydd wrth gefn yn gadarnhaol ond holodd am gronfeydd wrth gefn ysgolion, yn neilltuol Ysgol Cas-gwent sydd â diffyg o tua £330,000 gyda dim ond un ysgol gynradd arall â chyllideb ddiffyg. Holodd os oes cynllun adfer

cadarn yn ei le ar gyfer Ysgol Cas-gwent. Cadarnhawyd fod gan Ysgol Cas-gwent gynllun adfer cadarn ac y dylai'r diffyg ostwng ymhellach erbyn diwedd eleni gyda gostyngiad pellach ar y gweill dros y ddwy flynedd nesaf. Mae'r Aelod Cabinet Adnoddau ac Aelod Cabinet Plant a Phobl Ifanc hefyd wedi gofyn am sicrwydd am gynllun adferiad.

Dywedodd yr Aelod Cabinet fod defnyddio y caiff defnydd derbyniadau cyfalaf i gynyddu'r gyllideb refeniw ar gyfer eitemau ailwampio gwasanaeth ei drin gan nad yw hyn yn ymarfer cynaliadwy.

Craffodd a chymeradwyodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio farn y RFO ar gadernid y broses cyllideb a digonolrwydd cronfeydd wrth gefn (atodiad 1) a bod hynny yn ei dro yn galluogi rhoi diweddariad llafar i'r Cabinet ar 2 Mawrth a'r Cyngor ar 3 Mawrth fel sydd angen.

Argymhelliad 2: Eglurodd y Dirprwy Brif Weithredwr fod defnydd amcanol cronfeydd wrth gefn yn y tymor canol yn seiliedig ar yr hyn sy'n hysbys ac y gellid disgwyl newidiadau wrth i'r broses cyllideb a chynllunio ariannol tymor canol esblygu. Caiff y newidiadau eu hadrodd i'r Pwyllgor eu hystyried.

Nododd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'r rhagolwg o ddefnydd cronfeydd wrth gefn ar gyfer 2022/23 a blynyddoedd y dyfodol fel y'u crynhoir yn nhabl 1 yr adroddiad hwn ac a fanylir yn atodiad 2.

Argymhelliad 3: Ychwanegodd y Dirprwy Brif Weithredwr er y cynnydd mewn balansau ysgol, bod y patrwm cyffredinol o ostyngiad mewn balansau ysgol dros gyfnod yn dal i achosi problem sylfaenol fod ysgolion yn gweithredu tu hwnt i'w modd ac y dylai'r Pwyllgor gadw hyn mewn cof.

Nododd y Pwyllgor Llywodraethiant ac Archwilio faint y gwelliannau a ragwelir mewn balansau ysgol a gaiff eu crynhoi yn nhabl 2 a'u manylu yn atodiad 3 sydd wedi ei seilio ar ac yn cael ei yrru gan i ba raddau fod y cymorth grant hwyr sylweddol a digynsail a roddwyd gan Lywodraeth Cymru i ysgolion ar ddiwedd 2020/21 yn fwy nag effaith cynlluniau buddsoddi ysgolion, ac yn arbennig dderbyn mwy o grant Llywodraeth Cymru nad oedd yn y gyllideb a dderbyniwyd ar ddiwedd 2021/22.

Argymhelliad 4: Heb unrhyw sylwadau neu gwestiynau pellach, cydnabu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio adfer balansau cronfeydd wrth gefn cyffredinol ac wedi'u clustnodi dros gyfnod gweinyddol y cyngor hwn ac mae hynny wedi galluogi sefydlogi balansau yn unol â'r protocol ar gyfer cronfeydd wrth gefn a gymeradwywyd gan y Cabinet yn 2015, er bod hynny yng ngoleuni risgiau sy'n parhau dros y tymor canol sydd i'r graddau na fedrir eu lliniaru yn gwneud defnydd pellach o gronfeydd wrth gefn unwaith yn unig ac chyfyngedig a balansau derbyn cyfalaf y gellir ei defnyddio.

Argymhelliad 5: Atgoffodd y Dirprwy Brif Weithredwr yr aelodau bod y strategaeth cyllideb ar gyfer 2022/23 yn cynnwys nifer o risgiau sylweddol ac arwyddocaol yn gysylltiedig â digartrefedd, gofal cymdeithasol oedolion, incwm canolfannau hamdden ac yn y blaen. Mae'n rhaid i ni fod yn ymwybodol o gyllid grant penodol sylweddol a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru yn hwyr yn y flwyddyn. Gyda chynllun adfer y gyllideb, mae hyn yn golygu fod y sefyllfa yn y flwyddyn wedi symud o ddiffyg i warged. Mae hyn wedi galluogi'r cynigion cyllideb terfynol a gallu disgwyliedig i ail-lenwi cronfeydd wrth gefn ymhellach ar gyfer y risgiau hysbys a thebygol gan felly ostwng yr angen posibl am weithredu ar unwaith i adfer y gyllideb. Tynnodd yr Aelod Cabinet dros Adnoddau sylw at y potensial ar gyfer cynnydd mewn biliau cyflogau. Cynhwyswyd lwfans am yr hyn a ragwelir ond bydd yn rhaid ymdopi ag unrhyw gynnydd pellach anhysbys.

MONMOUTHSHIRE COUNTY COUNCIL

Minutes of the meeting of Pwyllgor Llywodraethu ac Awdit held at Neuadd Y Sir, Y Rhadyr, Brynbuga, NP15 1GA on Dydd Llun, 28ain Chwefror, 2022 at 2.00 pm

Nododd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio y strategaeth a'r dull gweithredu cyfredol ar gyfer cronfeydd wrth gefn sy'n mynd ati i sicrhau fod gorchudd cronfeydd wrth gefn yn ei le ar gyfer risgiau cyllidebol sy'n parhau ar gyfer 2022/23 ac o ragolwg tanwariant ar gyfer 2021/22.

Argymhelliad 6: Nododd y Pwyllgor Llywodraethiant ac Archwilio fod balans Cronfa'r Cyngor yn ystod canol y dangosydd 4% i 6% ac a gaiff ei ystyried gan swyddog A151 y Cyngor i fod yn lefel dderbyniol a darbodus.

Argymhelliad 7: Mae'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi rhoi ystyriaeth i ostyngiad mewn balansau derbyniad cyfalaf y gellir eu defnyddio ac unwaith yn unig sy'n parhau i gefnogi cynlluniau cynnal a buddsoddi cyfalaf y Cyngor, ac a ddefnyddiwyd yn fwyaf diweddar i ateb costau refeniw yn gysylltiedig gyda diwygio gwasanaeth dan ganllawiau Llywodraeth Cymru (atodiad 5 a 6).

Argymhelliad 8: Nododd y Pwyllgor Llywodraethiant ac Archwilio nad yw defnydd presennol derbyniadau cyfalaf defnyddiol yn gynaliadwy ac i'r graddau y caiff balansau eu dihysbyddu bydd angen i'r Cyngor gael benthyca heb ei gefnogi i gyllido ei gynlluniau cyfalaf yn y dyfodol ac i'r graddau nad yw grantiau a chyfraniadau eraill ar gael.

Argymhelliad 9: Gofynnodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio am gynnal adolygiad o'r polisi cronfeydd wrth gefn a dod ag ef yn ôl i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ei ystyried cyn mynd i'r Cabinet i'w ystyried ar gyfer ei fabwysiadu yn dilyn all-dro 2021/22 ac yn barod am strategaeth a chynllun y gyllideb ar gyfer 2023/24 a dros gyfnod y Cynllun Ariannol Tymor Canol.

Argymhelliad 10: Gofynnodd y Pwyllgor Llywodraethu ac Ymchwil am roi ystyriaeth i gryfhau cydymffurfiaeth gyda Chod Rheolaeth Ariannol CIPFA y mae angen i'r pwyllgor lywyddu drosto.

9. Adroddiad Blynyddol ar Gwynion yr Awdurdod Cyfan

Cyflwynodd y Rheolwr Cysylltiadau Chwsmeriaid Adroddiad Blynyddol ar Gwynion yr Awdurdod Cyfan. Gwahoddwyd cwestiynau a sylwadau gan Aelodau'r Pwyllgor ar ôl cyflwyno'r adroddiad.

Croesawodd Aelod yr adroddiad cynhwysfawr iawn ac roedd yn synnu nad oedd mwy o gwynion yn ystod yr amgylchiadau eithriadol oherwydd Covid 19.

Gan ystyried argymhellion yr adroddiad, defnyddiodd Aelodau yr adroddiad i geisio sicrwydd am effeithlonrwydd prosesau'r awdurdod ar gyfer delio gyda chwynion a chanmoliaeth.

10. Adolygiad y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Cafodd Adroddiad Adolygu'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ei gyflwyno gan y Dirprwy Brif Weithredwr.

Ychwanegwyd fod cyfle i ddynodi dull priodol i'r Cadeirydd gadw'n gydwastad â rhaglenni'r Pwyllgor Dethol a busnes y Cyngor o hyn ymlaen (yn debyg i'r Bwrdd cydlynu a sefydlwyd yn flaenorol). Yn dilyn cyflwyno'r adroddiad gwahoddwyd aelodau i roi sylwadau a gofyn cwestiynau.

Mynegodd y Cadeirydd ei farn fod angen rhoi ystyriaeth i'r berthynas rhwng y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Pwyllgorau Craffu newydd wrth wneud penderfyniadau yn y dyfodol.

Yn unol â'r argymhellion yn yr adroddiad:

1. Cydnabu aelodau'r Pwyllgor y newidiadau a ddaeth yn sgil Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) i'r graddau y maent yn effeithio ar y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ac fel yr amlinellir yn yr adroddiad.

2. Cymeradwyodd y Pwyllgor yr ystyriaethau pellach a gynigiwyd sy'n mynd ati i gryfhau effeithlonrwydd y pwyllgor yn y dyfodol ac sy'n ganlyniad yr hunanasesiad gan aelodau'r pwyllgor a'r adolygiad trosfwaol dilynol a gynhaliwyd.

3. Gofynnodd y Pwyllgor am ddiwygio'r cyfansoddiad i adlewyrchu'r newidiadau hyn, a ddaw i rym yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol nesaf ym mis Mai.

11. Adroddiad Cynnydd y Gwasanaeth Archwilio Mewnol - Chwarter 3

Cyflwynodd y Prif Archwilydd Mewnol yr Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol ar gyfer Chwarter 3. Mae hwn yn adroddiad rheolaidd i roi sicrwydd ar ddigonolrwydd amgylchedd rheoli mewnol, llywodraethu a rheoli risg. Mae'r adroddiad hefyd yn cynnwys perfformiad y tîm Archwilio Mewnol.

Fel canlyniad i'r pandemig cafodd y tîm ei adleoli i dasgau eraill (Olrhain, Canfod a Diogelu a hefyd Grantiau Gwrthdwyll ar gyfer y Llywodraeth) ac roedd hyn wedi effeithio ar allu'r tîm i gynnal y Cynllun Archwilio.

Gofynnwyd i Aelodau ofyn cwestiynau yn dilyn cyflwyno'r adroddiad.

Gofynnodd Aelod os y cafwyd rhywun i gymryd lle'r aelod o staff oedd wedi gadael. Cadarnhawyd y cafwyd Archwilydd newydd oedd wedi dechrau yn y gwaith ym mis Tachwedd 2021. Caiff swydd Rheolwr Archwilio ei hysbysebu yn y dyfodol yn fuan.

Yn unol â'r argymhellion, nododd y Pwyllgor y farn archwilio a gyhoeddwyd a nodwyd y cynnydd a wnaeth yr Adran tuag at gyflawni Cynllun Archwilio Gweithredol 2021/22 a dangosyddion perfformiad yr Adran ar gyfnod 9 mis y flwyddyn ariannol.

12. Blaengynllun y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio

Nodwyd y Flaenraglen Gwaith.

Cyflwynir adroddiad cynnydd adolygu y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar ôl cyfnod yr etholiad.

13. Cadarnhau cofnodion y cyfarfod blaenorol

Cadarnhawyd cofnodion y cyfarfod blaenorol.

MONMOUTHSHIRE COUNTY COUNCIL

Minutes of the meeting of Pwyllgor Llywodraethu ac Awdit held at Neuadd Y Sir, Y Rhadyr, Brynbuga, NP15 1GA on Dydd Llun, 28ain Chwefror, 2022 at 2.00 pm

14. Cadarnhau dyddiad y cyfarfod nesaf, sef 31 Mawrth 2022 am 2.00pm

Gorffennodd y cyfarfod am 3.48 pm